

Annáll efnahags- og peningamála

Október 2010

Hinn 5. október var skýrsla eftirlitsnefndar um aðgerðir í þágu einstaklinga, heimila og fyrirtækja vegna banka- og gjaldeyrishrunsins kynnt í ríkisstjórn og fyrir formönnum stjórnarandstöðuflokka. Markmið laga um sértæka skuldaaðlögun er að hraða endurreisn íslensks efnahagslífs og koma jafnvægi á skuldir heimila og fyrirtækja. Nefndin mat árangur af starfi fjármálaefirtækjanna við skuldaaðlögun heimila og fyrirtækja og kom með ábendingar í skýrslunni um hvað mætti betur fara.

Hinn 14. október samþykkti Alþingi lög nr. 128/2010, um breytingu á lögum nr. 101/2010, um greiðsluaðlögun einstaklinga, vegna mikils álags á hið nýstofnaða embætti umboðsmanns skuldara. Var breytingunni ætlað að létta á stöðu skuldara með þeim hætti, að þeim aðilum sem lagt hefðu inn umsókn um greiðsluaðlögun til umboðsmanns skuldara yrði veittur frestur á greiðslum þegar við móttöku umsóknar, en ekki við samþykkt umsóknar.

Hinn 14. október undirrituðu fjármálaráðuneytið, slitastjórn Byrs sparisjóðs og stjórn Byrs hf. samkomulag um uppgjör og eignarhald Byrs hf. með yfirtöku slitastjórnar Byrs sparisjóðs. Hluttur ríkisins í Byr hf. verður 5,2%. Hluttur Byrs sparisjóðs, 94,8%, verður í vörslu og umsjón fjármálaráðuneytisins þar til að slitastjórnin kallar eftir honum, líklega innan tveggja ára. Með þessu er Byr hf. fullfjármagnað og uppfyllir eiginfjár- og lausafjárkvaðir Fjármálaeftirlitsins og Seðlabanka Íslands. Ríkissjóður veitir Byr hf. allt að 5 ma.kr. víkjandi lán á markaðskjörum til 10 ára, sem þó er ráðgert að greiða upp á 5 árum. Kröfu Byrs sparisjóðs á Byr hf. verður breytt í hlutafé.

Hinn 15. október veitti Fjármálaeftirlitið Arion banka hf. heimild til að eiga og fara með virkan eignarhlut í Valitor hf. Arion banki hf. óskaði eftir heimild til að auka virkan eignarhlut sinn í Valitor hf. óbeint í gegnum hlutdeild sína í Valitor Holding hf., sbr. 40. gr. laga um fjármálaefirtækki. Fjármálaeftirlitið telur Arion banka hæfan til að eiga og fara með eignarhlutinn m.a. með tilliti til heilbrigðs og trausts rekstrar Valitor. Fjármálaeftirlitið veitti þann 12. október sl. Arion banka heimild til að fara með yfir 50% eignarhlut í Valitor.

Hinn 15. október gaf sjávarútvegsráðuneytið út 15 þúsund tonna aflahæimild til veiða á íslenskri sumargotssild á fiskveiðiárinu 2010/2011.

Hinn 15. október kynnti nefnd um erlenda fjárfestingu þriðju skýrslu sína um lögmæti fjárfestingar Magma Energy Sweden í dótturfélagum HS Orku. Telur nefndin að ekki séu frekari ástæður til athugasemda vegna kaupanna og vísar þar til tveggja fyrri álita, þar sem meirihluti nefndarinnar taldi kaup Magma á HS Orku standast lög.

Hinn 18. október tilkynnti Fjármálaeftirlitið að það hefði hinn 1. október afturkallað starfsleyfi ALMC hf. (áður Straums-Burðaráss fjárfest-

ingabanka) sem viðskiptabanka, þar sem fyrirtækið var tekið til slita skv. XII. kafla laga nr. 161/2002, um fjármálafyrirtæki, sbr. 6. tölul. 1. mgr. 9. gr. sömu laga.

Hinn 20. október samþykkti Alþingi lög nr. 129/2010, um breytingu á lögum um nauðungarsölu nr. 90/1991. Þar sem skammt var síðan umboðsmaður skuldara hafði tekið til starfa og nokkurn tíma myndi taka að leysa úr þeim málum sem þar biðu úrlausnar, var lögum um nauðungarsölu breytt og sá frestur sem gerðarþoli hefði til að óska eftir því við sýslumann að fresta í allt að þrjú mánuði töku ákvörðunar um framhald uppboðs á eign, lengdur til 31. mars 2011.

Hinn 21. október var ákveðið á fundi strandríkja að heildarafli úr norsk-íslenska síldarstofninum verði 988 þúsund tonn árið 2011. Heildarafli af kolmunna var ákveðinn 44 þúsund tonn. Er hlutur Íslands 143 þúsund tonn af síld og 6500 tonn af kolmunna.

Nóvember 2010

Hinn 1. nóvember tilkynnti Seðlabankinn að endurskoðun á reglum um gjaldeyrismál nr. 370/2010 væri lokið. Taldi Seðlabankinn ekki þörf á breytingum og héldust gildandi reglur því óbreyttar.

Hinn 3. nóvember ákvað peningastefnunefnd Seðlabankans að lækka vexti bankans um 0,75 prósentur. Vextir á viðskiptareikningum innlánsstofnana lækkuðu í 4,0%, hámarksvextir á 28 daga innstæðubréfum í 5,25%, vextir á lánum gegn veði til sjö daga í 5,5% og daglánaveðir í 7,0%.

Hinn 3. nóvember sendi Már Guðmundsson seðlabankastjóri frá sér sérstaka yfirlýsingu sem gefin var út í því skyni að útskýra stefnuramma og áform varðandi afnám gjaldeyrishaftanna. Í yfirlýsingunni fór seðlabankastjóri yfir stöðu haftanna og útskýrði hvaða skilyrði þyrftu að vera fyrir hendi svo að mögulegt yrði að afnema þau.

Hinn 3. nóvember hækkaði sjávarútvegsráðuneytið hámarksafla af íslenskri sumargotsíld úr 15 þúsund tonnum í 40 þúsund tonn.

Hinn 14. nóvember lauk tveggja vikna heimsókn sendinefndar Alþjóðagjaldeyrissjóðsins til Íslands undir forystu Julie Kozack. Sendinefndin ræddi við íslensk stjórnvöld um fjórðu endurskoðun efnahagsáætlunar íslenskra stjórnvalda og Alþjóðagjaldeyrissjóðsins. Sendinefndin átti fundi með stjórnvöldum, þingmönnum, háskólasamfélaginu, fulltrúum einkageirans og aðilum vinnumarkaðarins.

Hinn 16. nóvember samþykkti Alþingi lög nr. 132/2010, um breytingu á lögum um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002, varðandi ákvæði um slita-meðferð og gjaldprotaskipti hinna föllnu viðskiptabanka. Var breytingin gerð í kjölfar ábendinga af hálfu skilaneftnda og slitastjórna hinna föllnu viðskiptabanka vegna dóma sem kveðnir voru upp af áfrýjunardómstóli í Frakklandi 4. nóvember 2010. Af dómunum mátti draga þá ályktun að fyrir hendi kynni að vera ákveðin réttaróvissa er lyti að

upphafi slitameðferðar fjármálafyrirtækja eftir almennum reglum. Þar sem verulegir hagsmunir væru í húfi þótti nauðsynlegt að eyða öllum vafa um aðkomu dómstóla að slitameðferðinni og tryggja að enginn vafi gæti leikið á því að formskilyrðum tilskipunar 2001/24/EB, um endurskipulagningu og slit lánastofnana, væri fullnægt.

Hinn 19. nóvember gaf sjávarútvegsráðuneytið út loðnukvóta fyrir vetrarvertið 23.11.2010 - 30.4.2011, alls 200 þúsund tonn.

Hinn 25. nóvember féll í Hæstarétti Íslands dómur nr. 274/2010 vegna laga um ábyrgðarmenn nr. 32/2009. Í málinu voru tveir ábyrgðarmenn krafðir um skuld sem héraðsdómur hafði létt af aðalskuldara með nauðasamningi til greiðsluaðlögunar. Hæstiréttur staðfesti dóm undirréttar um að réttur kröfuhafans á hendur sjálfskuldarábyrgðarmönnum skuldabréfsins nyti verndar 72. gr. stjórnarskrárinnar og að þau réttindi yrðu ekki skert án bóta með afturvirkri íþyngjandi löggjöf. Ákvæði laga um ábyrgðarmenn stæðist því ekki stjórnarskrá.

Hinn 30. nóvember samþykkti Alþingi lög nr. 135/2010, um breytingu á lögum um greiðsluaðlögun einstaklinga nr. 101/2010 og fleiri lögum, með það að markmiði að sniða ýmsa annmarka af lögum um greiðsluaðlögun, skýra ákvæði og tryggja virkni greiðsluaðlögunar og samræmda framkvæmd hennar.

Desember 2010

Hinn 1. desember tilkynnti Framtakssjóður Íslands að athugun Samkeppniseftirlitsins og áreiðanleikakönnun vegna kaupa sjóðsins á eignarhaldsfélaginu Vestia af Landsbankanum væri lokið. Verðmat breyttist nokkuð í ferlinu og Landsbankinn heldur eftir meiru af eignum félagsins en gert var ráð fyrir við kaupin 20. ágúst. Því er kaupverðið 15,5 ma.kr. í stað þeirra 19,5 ma.kr. sem gert var ráð fyrir í ágúst.

Hinn 3. desember kynnti ríkisstjórnin samkomulag við lánastofnanir og lífeyrissjóði um aðgerðir vegna skulda- og greiðsluvanda heimilanna. Lántakendum í greiðsluvanda með yfirveðsettar eignir býðst að fá eftirstöðvar skulda færðar niður að 110% af verðmæti eignar. Upphafleg greiðslubyrði þarf þó að vera yfir 20% af tekjuskattstofni að viðbættum fjármagnstekjum. Lækkun veðskulda gæti orðið allt að 4 m.kr. hjá einstaklingi og 7 m.kr. hjá hjónum/sambýlisfólki eða einstæðum foreldrum. Mun ítarlegra mat á eignum og greiðslugetu þarf að koma til ef um meiri niðurfærslu er að ræða, að hámarki 15 m.kr. hjá einstaklingi og 30 m.kr. hjá hjónum/sambýlisfólki og einstæðum foreldrum. Breytingar voru jafnframt gerðar á sértækri skuldaaðlögun til að úrræðið myndi nýtast fleiri heimilum. Rúmlega 2 ma.kr. yrði varið til að viðhalda sérstakri hækkun vaxtabóta sem var við lýði 2009-2010. Nýtt tímabundið úrræði yrði síðan mótað til að greiða niður vaxtakostnað vegna íbúðarhúsnæðis. Lánveitendur munu einnig kappkosta að ná til allra heimila sem eru í vanskilum og bjóða þeim viðhlítandi lausnir fyrir 1. maí 2011. Í tengslum við samkomulagið um skuldavandann lýsti ríkisstjórnin því yfir að dregið yrði úr tengingum milli bóta lífeyrissjóða og almannatrygginga og að frítekjumark ellilífeyrisþega yrði hækkað í áföngum á árunum 2013-2015.

Hinn 7. desember samþykkti Alþingi fjárukalög fyrir 2010. Áætlaðar tekjur ársins 2010 hækka um 16 ma.kr., einkum vegna meiri eignasölu, en áætluð gjöld lækka um 0,9 ma.kr., þar sem 24 ma.kr. hækkun vegna yfirtekinna bankaskulda vegur upp 24 ma.kr. lækkun vaxtagjalda.

Hinn 8. desember ákvað peningastefnunefnd Seðlabankans að lækka vexti bankans og þrengja vaxtagang Seðlabankans um 1 prósentu. Vextir á viðskiptareikningum innlánsstofnana lækkuðu um 0,5 prósentur í 3,5%. Hámarksvextir á 28 daga innstæðubréfum og á lánum gegn veði til sjö daga lækkuðu um 1,0 prósentu í 4,25% og 4,5%. Þá lækkuðu daglánavextir um 1,5 prósentur í 5,5%. Í yfirlýsingu nefndarinnar kom fram að markmið breytinganna væri að draga úr sveiflum í skammtíma vöxtum og færa einnar nætur vexti á markaði nær miðju vaxtagangsins.

Hinn 9. desember kynnti samninganefnd Íslands í Icesave-málinu niðurstöður viðræðna við samninganefndir Bretlands og Hollands og lagði fram drög að nýjum samningi. Í drögum felast 2,64% meðalvextir til 2016 í stað 5,5% í fyrri samningi, sveigjanlegur endurgreiðslutími ef eftirstöðvar árið 2016 reynast hærri en vænst er og árlegt greiðsluhámark, 1,3% af landsframleiðslu eða 5% af tekjum ríkisins, hvort heldur er lægra. Hinn 15. desember lagði ríkisstjórnin fram frumvarp til laga um heimild til að samþykkja samninginn.

Hinn 15. desember samþykkti Alþingi lög nr. 141/2010, um breytingu á lögum um verðbréfavíðskipti, sem breikkar undanþágur frá yfirtökskyldu þegar fyrirtæki er sett á markað eða það setur fjármálagjöfninga á markað.

Hinn 15. desember skrifuðu efnahags- og viðskiptaráðuneytið, Félag atvinnurekenda, fjármálaráðuneytið, Samtök atvinnulífsins, Samtök fjármálafyrirtækja og Viðskiptaráð Íslands undir samkomulag um áætlun um að flýta skuldauppgjöri lítilla og meðalstórra fyrirtækja við fjármálafyrirtæki. Tekur það til fyrirtækja þar sem áframhaldandi rekstur er að mati fjármálafyrirtækis líklegastur til að tryggja best hagsmuni kröfuhafa, starfsmanna og eigenda. Miðað verður við að heildarskuldsetning fyrirtækja að lokinni fjárhagslegri endurskipulagningu fari ekki fram úr endurmetnu eigna- eða rekstrarvirði þeirra, hvort sem er hærra, að viðbættu virði annarra trygginga fyrir skuldum viðkomandi fyrirtækis. Sett verða mánaðarleg markmið um fjölda afgreiddra tilboða fyrir tímabilið frá janúar til maí 2011. Ríkisvaldið mun greiða fyrir samkomulaginu með því að lengja greiðslufresti í opinberri innheimtu og auka heimildir til niðurfellingar opinberra krafna sem víst þykir að ekki innheimtist. Samkomulagið var kynnt undir nafninu "Beina brautin."

Hinn 16. desember samþykkti Alþingi fjárlög fyrir 2011. Tekjur eru áætlaðar 473 ma.kr., gjöld 510 ma.kr. og halli 37 ma.kr. Afgangur fyrir vaxtatekjur og -gjöld er áætlaður 15 ma.kr. Áætlað er að tekjur lækki um 1% frá auknum fjárlögum 2010 vegna minni söluhagnaðar og framsals tekjustofna til sveitarfélaga. Þó er talið að skatttekjur hækki um 3% þótt afsal tekna til sveitarfélaga vegna málefna fatlaðra valdi

2,4% lækkun. Útgjöld eiga að lækka um 9%, en þar af stafa 1,6% af flutningi málefna fatlaðra.

Hinn 16. desember staðfesti Eftirlitsstofnun EFTA áður útgefna bráðabirgðaniðurstöðu þess efnis að ákvæði laga nr. 125/2008, svonefndra neyðarlaga, stæðust kröfur EES-samningsins og önnur lagaleg skilyrði. Þar með voru talin ákvæði um forgang innstæðna umfram almennar kröfur og ráðstafanir íslenskra stjórnvalda á grundvelli laganna. Stofnunin taldi að ekki hefðu verið nein önnur úrræði sjáanleg en þau sem gripið var til og hefðu getað komið í veg fyrir algert hrun efnahagslífsins á Íslandi.

Hinn 16. desember tilkynnti Fjármálaeftirlitið að það hefði veitt fyrirtækinu T Plús hf. á Akureyri starfsleyfi sem verðbréfafyrirtæki samkvæmt 4. gr. laga nr. 161/2002, um fjármálafyrirtæki.

Hinn 17. desember ályktaði Alþingi að á vegum þess skuli fara fram sjálfstæð og óháð rannsókn á starfsemi Íbúðalánasjóðs á árunum 2004 til 2010.

Hinn 17. desember samþykkti Alþingi lög nr. 142/2010, um breytingu á lögum um gjaldþrotaskipti, sem miðuðu að því að gera þeim einstaklingum sem teknir hafa verið til gjaldþrotaskipta, en bera áfram ábyrgð á skuldum sem ekki hafa fengist greiddar við gjaldþrotaskiptin, auðveldara að koma fjármálum sínum á réttan kjöl. Fólust breytingarnar í því að stytta fyrningarfrest á þeim kröfum, eða þeim hluta þeirra, sem ekki fást greiddar við gjaldþrotaskipti, svo að fyrningartími allra krafna sem lýst er í þrotabú verði sá sami, án tillits til þess um hvers konar kröfu er að ræða, eða tvö ár.

Hinn 17. desember samþykkti Alþingi lög nr. 144/2010, um breytingu á lögum um stofnun sameignarfyrirtækis um Orkuveitu Reykjavíkur, sem takmarkar ábyrgð eigenda í kjölfar ákvörðunar Eftirlitsstofnunar EFTA um að ótakmörkuð eigendaábyrgð sé ekki í samræmi við ákvæði EES-samningsins um opinbera styrki.

Hinn 17. desember samþykkti Alþingi lög nr. 152/2010 um að sveitarfélögin í landinu taki við faglegri og fjárhagslegri ábyrgð á framkvæmd þjónustu við fatlað fólk og að þessi ábyrgð flytjist frá ríki til sveitarfélaga 1. janúar 2011 gegn auknum útsvarstekjum.

Hinn 17. desember gaf sjávarútvegsráðherra út 147 þúsund tonna makrílkvóta til íslenskra skipa á árinu 2011 sem er 17 þúsund tonna hækkun frá fyrra ári.

Hinn 18. desember samþykkti Alþingi lög nr. 150/2010, um hækkunir á eftirlitgjöldum fjármálastofnana til Fjármálaeftirlitsins um sem nemur 40% milli 2010 og 2011.

Hinn 18. desember samþykkti Alþingi lög nr. 151/2010, um breytingu á lögum um vexti og verðtryggingu, lögum um aðgerðir í þágu

einstaklinga, heimila og fyrirtækja vegna banka- og gjaldeyrishrunsins og lögum um umboðsmann skuldara. Með lagabreytingunni var stefnt að því að draga úr þeirri óvissu sem skapaðist í kjölfar dóma Hæstaréttar Íslands um gengistryggð lán, varðandi lögmæti fjölda samninga á viðtæku sviði skammtíma- og langtímafjármögnunar, í þeim tilgangi að stuðla að því að sambærileg mál fengju sambærilega niðurstöðu, auk þess að tryggja réttaröryggi við uppgjör lána með óskuldbindandi gengisviðmiðun.

Hinn 18. desember samþykkti Alþingi lög nr. 153/2010, um breytingu á lögum um atvinnuleysistryggingar. Bótaréttur þeirra sem misstu vinnu eftir lok apríl 2008 var lengdur úr þremur árum í fjögur og heimild til að greiða bætur í hlutfalli við lækkað starfshlutfall framlengd um sex mánuði til 30. júní 2011. Bætur eru þó aðeins greiddar ef skerðing starfshlutfalls er a.m.k. 30%. Skerðingarmörk voru áður 20%.

Hinn 18. desember samþykkti Alþingi lög nr. 155/2010, um sérstakan skatt á fjármálafyrirtæki, 0,041% af stofni sem nemur heildarskuldum.

Hinn 18. desember samþykkti Alþingi lög nr. 156/2010, sem breyta álagningu vörugjalds af innfluttum ökutækjum, bifreiðagjalds og olíugjalds, þannig að álagning eykst með kolefnislosun.

Hinn 18. desember samþykkti Alþingi lög nr. 163/2010, um breytingar á lögum um virðisaukaskatt, sem auðvelda skattayfirvöldum eftirlit og framfylgni, skerpa ákvæði um frádrátt vegna útfluttrar, rafrænnar þjónustu, m.a. þjónustu gagnavera, afnema endurgreiðslur vegna húshitunar en framlengja heimildir til sérstakra endurgreiðslna vegna hópfreiðabifreiða og vinnu við íbúðabyggingar til ársloka 2011.

Hinn 18. desember samþykkti Alþingi lög nr. 164/2010 um ráðstafanir í ríkisfjármálum. Helstu atriði laganna eru i) hækkun á fjármagnstekjuskatti úr 18% í 20%, ii) hækkun á tekjuskatti fyrirtækja úr 18% í 20%, iii) hækkun á auðlegðarskatti úr 1,25% í 1,5% ásamt lækkun skattleysismarka um 16,7%, iv) hækkun erfðafjárskatts úr 5% í 10%, v) hækkun tóbaksgjalds um 7% auk sérstakrar en takmarkaðrar gjaldtöku af tóbaki í fríhöfn við komu, vi) 50% hækkun kolefnisgjalds með því að hækka viðmiðanir úr 50% í 75% af verði losunarheimilda á uppboðum ESB, vii) rýmkun heildarheimilda til að taka út séreignarsparnað fyrir 1. apríl 2011 úr 2,5 m.kr. í 5 m.kr. á mann. Alls er gert ráð fyrir að breytingarnar skili ríkissjóði 11 ma.kr. á árinu 2011.

Hinn 18. desember samþykkti Alþingi lög nr. 165/2010 um breytingar á ýmsum skattalögum. Helstar voru i) flutningur útsvarstekna til sveitarfélaga vegna flutnings á málefnum fatlaðra, ii) heimild til fyrirtækja til að dreifa skattstofni vegna eftirgefinna skulda á árin 2010-2014 og greiða það sem þá stendur út af á fimm árum, iii) rýmkun á heimildum til að fresta eða fella niður skattaskuldir rekstraraðila, iv) niðurfelling á hlutabréfaafslætti af tekjuskatti einstaklinga í ljósi athugasemda frá EFTA samhliða auknum frádráttarheimildum til nýsköpunarfyrirtækja, v) breytingar á lagaramma um skattarannsóknir til að flýta fyrir afgreiðslu mála.

Hinn 22. desember samþykkti Alþingi lög nr. 141/2010, um breytingu á lögum um verðbréfavíðskipti nr. 108/2007, varðandi tilboðsskyldu vegna yfirráða í félagi við skráningu þess í kauphöll. Var breytingin gerð vegna athugasemda um að ákvæði laganna fyrir breytinguna væri til þess fallið að skaða verðbréfamarkaðinn og að veruleg hætta væri á því að félög tekju hlutabréf sín úr víðskiptum hér á landi.

Hinn 22. desember birti fjármálaráðuneytið skattahlutföll í staðgreiðslu á árinu 2011. Meðalútsvarshlutfall sveitarfélaga verður 14,41%, 66 af 76 sveitarfélögum leggja á hámarksútsvar og tvö sveitarfélög leggja á lágmarksútsvar. Staðgreiðsluhlutfall tekjuskatts og útsvars verður í þremur þrepum; 37,31%, 40,21% og 46,21%. Mánaðarleg tekjuviðmiðunarmörk þrepa verða 209.400 kr. í fyrsta þrepi, 471.150 kr. í öðru þrepi og 680.550 kr. í þriðja þrepi. Persónuafsláttur hvers einstaklings verður óbreyttur eða 44.205 kr. á mánuði og skattleysismörk 123.417 kr. að teknu tilliti til 4% lögbundinnar iðgjaldsgreiðslu launþega í lífeyrissjóð. Lágmarks- og hámarkshlutfall útsvars hjá sveitarfélögum hækka um 1,20% vegna flutnings málefna fatlaðra til sveitarfélaga og tekjuskattshlutföll ríkisins lækka á móti í hverju þrepi um samsvarandi hlutfall. Skattleysismörk og mörk milli skattþrepa hækka í hlutfalli við tólf mánaða hækkun launavísitölu, nú um 4,7%.

Hinn 30. desember tilkynnti Seðlabanki Íslands að hann hefði lokið samningum um skuldir fimm sparisjóða sem uppfylltu ekki skilyrði um lágmark eigin fjár í kjölfar bankahrunsins. Þeir sparisjóðir sem um ræðir eru: Sparisjóður Bolungarvíkur, Sparisjóður Norðfjarðar, Sparisjóður Svarfdæla, Sparisjóður Vestmannaeyja og Sparisjóður Þórshafnar og nágrennis. Auk þess hafa Sparisjóður Suður-Þingeyinga og Sparisjóður Höfðhverfinga greitt skuldir sínar við Seðlabankann. Við endurskipulagninguna eignaðist Seðlabankinn stóran hluta stofnfjár í sparisjóðunum en stofnfjárhlutirnir hafa verið framseldir til Bankasýslu ríkisins sem fer með eignarhaldið fyrir hönd ríkisins.

Undir lok ársins keypti Seðlabankinn gjaldeyri sem nam um 24,6 ma.kr. (jafnvirði 160 milljóna evra). Einnig samdi hann um framvirk gjaldeyrisvíðskipti sem námu um 47,9 ma.kr. (jafnvirði 312 milljóna evra). Í heild munu þessi víðskipti auka gjaldeyrisforða Seðlabankans á samningstímanum um 72,5 ma.kr. (jafnvirði 472 milljóna evra). Aðgerðirnar fólu í sér að misvægi milli erlendra eigna og skulda í efnahagsreikningum ýmissa innlendra fjármálafyrirtækja var leiðrétt. Auk þess stuðla þær að auknum stöðugleika fjármálakerfisins og auka þann hluta gjaldeyrisforðans sem er ekki fenginn að láni.

Janúar 2011

Hinn 1. janúar hækkuðu tekju- og eignamörk sem miðað er við í reglum um félagslegar íbúðir um 2,46% og viðmiðunarmörk eigna gagnvart húsaleigubótum hækkuðu um sama hlutfall. Er það í samræmi við hækkun neysliverðs frá ársbyrjun 2010 fram að ársbyrjun 2011.

Hinn 4. janúar gaf velferðarráðherra út tilmæli til sveitarstjórna um að þær hækkuðu fjárhagsaðstoð til einstaklinga þannig að hún yrði jöfn atvinnuleysisbótum.

Hinn 5. janúar var kynnt samkomulag milli ríkisstjórnarinnar og Landsamtaka lífeyrissjóða um að i) almennar hækkanir lífeyrisgreiðslna innan ársins 2011 myndu ekki leiða til lækkunar á greiðslum ríkisins vegna tekjutengingar; ii) lífeyrissjóðirnir myndu á sama tímabili ekki beita tekjuviðmiðun til að lækka greiðslur þótt nýir örorkumatsúrskurðir yrðu felldir; iii) frítekjumark ellilífeyrisþega myndi hækka í þremur áföngum á árunum 2013-2015 þannig að það hefði þá hækkað til jafns við hækkun frítekjumarks öryrkja.

Hinn 6. janúar var greint frá því að Seðlabankinn og Fjármálaeftirlitið hefðu gert með sér nýjan samstarfssamning. Markmið samningsins er að stuðla að heilbrigðu, virku og öruggu fjármálakerfi í landinu, þar með talið greiðslu- og uppgjörskerfum. Meðal nýmæla eru reglulegir fundir yfirmanna og helstu sérfræðinga beggja stofnana að minnsta kosti tvisvar á ári til að meta kerfislega áhættu í fjármálakerfinu, svo sem þjóðhagslega áhættuþætti, áhættu í starfsemi fjármála fyrirtækja, samspil áhættuþátta, stöðu greiðslukerfa, þörf á breytingum á lögum og reglum og endurbætur á viðlagaáætlunum.

Hinn 7. janúar samþykkti ríkisstjórnin að framlengja hvatningarátakið „Allir vinna“ sem stjórnvöld höfðu staðið að í samvinnu við Alþýðusamband Íslands, Samtök atvinnulífsins, Samtök iðnaðarins og fleiri. Heimild til endurgreiðslu alls virðisaukaskatts af vinnu við íbúðarhúsnæði verður framlengd til ársloka 2011 og stendur jafn lengi og heimild til frádráttar frá tekjuskatti.

Hinn 10. janúar samþykkti framkvæmdastjórn Alþjóðagjaldeyrissjóðsins fjórðu endurskoðun efnahagsáætlunar íslenskra stjórnvalda. Með samþykkt framkvæmdastjórnarinnar varð fimmti áfangi lánaafyrirgreiðslunnar til reiðu, að upphæð 105 milljónir SDR sem er jafnvirði tæplega 19 ma.kr. Einnig eru heimildir til að draga frekar á lán frá Norðurlöndunum og Póllandi.

Hinn 28. janúar komst Fjármálaeftirlitið að þeirri niðurstöðu að Eignarhaldsfélag NBI ehf. sé hæft til að fara með virkan eignarhlut sem nemur svo stórum hluta að Landsvaki hf. og SP-Fjármögnun hf. verða talin dótturfyrirtæki þess.

Hinn 28. janúar var tilkynnt að Samkeppniseftirlitið hefði samþykkt sölu Seðlabankans á hlut í Reiknistofu bankanna jafnhliða yfirtöku bankans á Fjölgreiðslumiðlun hf., sem heitir hér eftir Greiðsluveitan. Fyrir breytinguna rak Fjölgreiðslumiðlun jöfnunarkerfi og sameiginlega greiðslurás fyrir greiðslukortaviðskipti. Framvegis mun hún einnig reka stórgreiðslukerfi, SWIFT-Alliance-kerfi vegna greiðslna milli landa, innheimtukerfi fyrir rafrænar kröfur og greiðsluseðla og kerfi sem sinnir birtingu rafrænna skjala í heimabönkum (birtingarkerfi). Í samþykki sínu vísar Samkeppniseftirlitið til úrskurðar síns um brot kortafyrirtækja árið 2008 og setur skilyrði um hegðun Greiðsluveitunnar á markaði.

Hinn 31. janúar komst Fjármálaeftirlitið að þeirri niðurstöðu að NBI hf. væri hæft til að eiga og fara með allt að 33% virkan eignarhlut í Borgun hf.

Hinn 31. janúar tilkynnti Seðlabankinn um lítils háttar breytingu á kynningum á ákvörðunum peningastefnunar. Frá og með ákvörðun nefndarinnar þann 2. febrúar yrði yfirlýsing nefndarinnar, þar sem vaxtaákvörðunin er kynnt og rökstudd, birt klukkan 9:00 á kynningardegi í stað 11:00 eins og hefði verið fram að þeim tíma. Tilgangur breytingarinnar var fyrst og fremst sá að gefa markaðsaðilum meira ráðrúm til að meta ákvörðun peningastefnunar áður en markaðir eru opnaðir. Þessi tilhögun gefur því fjölmiðlum, sérfræðingum og öðrum færi á að kynna sér yfirlýsingu nefndarinnar fyrir fundinn.

Febrúar 2011

Hinn 2. febrúar ákvað peningastefnunefnd Seðlabanka Íslands að lækka vexti bankans um 0,25 prósentur. Vextir á viðskiptareikningum innlánsstofnana lækkuðu í 3,25%, hámarksvextir á 28 daga innstæðubréfum lækkuðu í 4,0%, vextir á lánum gegn veði til sjö daga lækkuðu í 4,25% og daglánavextir lækkuðu í 5,25%.

Hinn 2. febrúar samþykkti Alþingi lög nr. 9/2011, um breytingu á lögum um umgengni við nytjastofna sjávar. Breytingin veitir sjávarútvegsráðherra heimild til að beita dagsektum til að bæta skil á aflaskýrslum.

Hinn 2. febrúar kynnti fjármálaráðherra stefnu ríkisins í lánamálum fyrir árin 2011-2014 og áætlanir um lántökur. Áætlunin er miðuð við að heildarskuldir ríkissjóðs lækki úr 83% af VLF í lok 2010 niður fyrir 70% í árslok 2014, en að hreinar skuldir lækki á sama tíma úr 43% af VLF niður fyrir 35%. Stefnt skal að því að árlegar endurgreiðslur innlendra ríkisskuldabréfa verði lægri en 6% af VLF, innstæður á innlánsreikningum ríkissjóðs nemi á hverjum tíma a.m.k. 80 ma.kr. og að af skuldum ríkissjóðs verði 60-80% innlendar og óverðtryggðar, 20-40% verðtryggðar og 0-20% erlendar.

Hinn 3. febrúar samþykkti Alþingi lög nr. 12/2011 um fjölgun dómara. Dómurum við Hæstarétt verður fjölgað tímabundið um þrjá og héraðsdómurum um fimm sökum álags í kjölfar efnahagsáfallanna.

Hinn 7. febrúar kynnti velferðarráðherra skýrslu sérfræðingahóps um neysluviðmið fyrir heimili á Íslandi. Þrenns konar neysluviðmið voru kynnt: i) dægigert viðmið sem lýsir hóflegri neyslu, þ.e. miðgildi útgjalda íslenskra heimila, ii) skammtímaviðmið sem er byggt á sömu forsendum nema gert er ráð fyrir að fólk geti dregið úr neyslu og frestað útgjaldaliðum tímabundið og iii) grunnviðmið sem gefur vísbendingu um hvað fólk þarf að lágmarki til að framfleyta sér.

Hinn 16. febrúar samþykkti Alþingi lög nr. 13/2011, svonefnd Icesave-lög, sem heimila ríkisstjórninni að ábyrgjast endurgreiðslu Tryggingarsjóðs innstæðueigenda og fjárfesta til breska og hollenska ríkisins vegna bóta sem þau greiddu vegna svonefndra Icesave-innstæðna.

Hinn 18. febrúar tilkynnti landbúnaðar- og sjávarútvegsráðuneytið að loðnukvóti ársins hefði verið aukinn í 390 þúsund tonn. Upphaflegur kvóti var 200 þúsund tonn.

Hinn 20. febrúar neitaði forseti Íslands að undirrita lög nr. 13/2011, um staðfestingu samninga um ábyrgð á endurgreiðslu Tryggingarsjóðs innstæðueigenda og fjárfesta til breska og hollenska ríkisins, svonefnd Icesave-lög. Með því vísaði forsetinn málinu í þjóðaratkvæðagreiðslu og var síðar ákveðið að halda hana 9. apríl.

Hinn 23. febrúar afturkallaði Fjármálaeftirlitið starfsleyfi (gamla) Byrs sparisjóðs, Frjálsa fjárfestingarbankans hf. og Sparisjóðs Reykjavíkur og nágrennis hf. Þar sem kveðinn hefði verið upp úrskurður um slit þessara fyrirtækja skv. XII. kafla laga nr. 161/2002, um fjármálafyrirtæki.

Hinn 23. febrúar gaf matsfyrirtækið Moody's frá sér sérstakt álit um niðurstöðu þjóðaratkvæðagreiðslu um Icesave-samninginn. Í álitinu kom fram að yrði niðurstaða atkvæðagreiðslunnar sú að samningurinn yrði samþykktur væri líklegt að horfum á láns hæfiseinkunn Ríkissjóðs Íslands yrði breytt úr neikvæðum horfum í stöðugar. Á hinn bóginn, ef niðurstaða atkvæðagreiðslunnar yrði sú að samningnum yrði hafnað væri líklegt að láns hæfiseinkunn ríkissjóðs lækkaði í spákaupmennskuflokk.

Hinn 23. febrúar samþykkti Alþingi lög nr. 14/2011 til að styrkja samkeppnislög nr. 44/2005 m.a. með því að heimila Samkeppniseftirlitinu að grípa til aðgerða gegn aðstæðum eða háttsemi sem kemur í veg fyrir, takmarkar eða hefur skaðleg áhrif á samkeppni almenningi til tjóns. Þá er Samkeppniseftirlitinu nú heimilt að höfða mál fyrir dómstólum til ógildingar úrskurði áfrýjunarnefndar.

Hinn 25. febrúar komst Fjármálaeftirlitið að þeirri niðurstöðu að Eignarhaldsfélag NBI ehf. væri hæft til að fara með svo stóran, virkan eignarhlut í Rose Invest hf., sem er rekstrarfélag verðbréfasjóða, að Rose Invest verði talið dótturfyrirtæki eignarhaldsfélagsins

Mars 2011

Hinn 1. mars samþykkti Alþingi breytingar á raforkulögum. Á meðal breytinganna eru rýmkanir á skilyrðum til að tengjast dreifikerfi. Þá er kveðið svo á að Landsnet skuli vera í beinni eigu ríkis og/eða sveitarfélaga frá og með 1. janúar 2015. Ennfremur er kveðið á um fyrirkomulag gjaldskráa sem ætlað er að sjá til þess að þær standi undir meðalkostnaði við rekstur auk arðsemi sem samsvari fjármagnskostnaði og sköttum. Þá er áskilið að leyfi þurfi til að reka markað með orku til dreifingar.

Hinn 3. mars samþykkti Alþingi að gera breytingar á lögum nr. 42/1983, um Landsvirkjun, til að koma til móts við tilmæli ESA og tryggja að ríkisábyrgðir vegna Landsvirkjunar séu í samræmi við ríkisstyrkjareglur EES-samningsins. Í þeirri breytingu felst að ríkisábyrgðin sé ekki ótakmörkuð, þ.e. að lög nr. 21/1991, um gjaldþrotaskipti o.fl., geti átt við um fyrirtækið, hún nái eingöngu til lánaskuldbindinga og að fyrir ábyrgðina sé greitt hæfilegt ríkisábyrgðargjald.

Hinn 3. mars samþykkti Alþingi breytingu á lögum nr. 121/1997, um ríkisábyrgðir. Breytingin kveður svo á að í stað hins almenna ríkis-

ábyrgðargjalds (0,25%) skv. 2. mgr. 6. gr. þeirra laga skuli Landsvirkjun, og aðrir þeir aðilar sem tilgreindir eru í 1. mgr. 6. gr. laga um ríkisábyrgðir, greiða ríkisábyrgðargjald sem svarar að fullu til þeirrar ívilnunar sem fyrirtækið nýtur, á grunni ríkisábyrgðar, í formi hagstæðari lánskjara umfram þau kjör sem almennt bjóðast á markaði án ríkisábyrgðar. Með lögum nr. 144/2010, um breytingu á lögum nr. 139/2001, um stofnun sameignarfyrirtækis um Orkuveitu Reykjavíkur, með síðari breytingum, samþykkti Alþingi sams konar breytingar að því er eigendaábyrgð á lánaskuldbindingum Orkuveitu Reykjavíkur varðar.

Hinn 5. mars samdi fjármálaráðherra við Landsbanka Íslands um yfirtöku Landsbankans á Spkef sparisjóði. Var það gert í samráði við Bankasýslu ríkisins og með samþykki Fjármálaeftirlitsins. Hinn 5. febrúar var eigið fé Spkef metið neikvætt um 11 ma.kr. og alls vantaði 19,4 ma.kr. upp á að sjóðurinn uppfyllti kröfur FME um eiginfjárlágmark. Auk þess hafði sjóðurinn glímt við lausafjórvara. Með samningnum við Landsbankann takmarkast útgjöld ríkissjóðs við kostnað við að tryggja innstæður. Eiginfjárbörf umfram það var metin 8,2 ma.kr.

Hinn 16. mars ákvað peningastefnunefnd Seðlabanka Íslands að halda vöxtum bankans óbreyttum. Vextir á viðskiptareikningum innlánsstofnana voru því áfram 3,25%, hámarksvextir á 28 daga innstæðubréfum 4,0%, vextir á lánum gegn veði til sjö daga 4,25% og daglánavextir 5,25%.

Hinn 16. mars heimilaði Alþingi ríkisstjórninni að staðfesta ýmsar ákvarðanir EES-nefndarinnar um breytingar á viðaukum EES-samnings nr. IX (um reikningsskilastaðla, þskj. 1056, og rafræna greiðslumiðlun, þskj. 1057), XIII (um sjótryggingar, þskj. 1058), XIX (um neytendavernd, þskj. 1055), XX (um umhverfismál, þskj. 1054) og XXII (um félagarétt, þskj. 1060).

Hinn 16. mars samþykkti Alþingi lög nr. 24/2011, um breytingar á lögum um staðgreiðslu opinberra gjalda, lögum um virðisaukaskatt og lögum um staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur. Við öll þessi lög var bætt ákvæði sem heimilar kyrrsetningu eigna ef hætta er talin á að skattaðilar geti komið sér undan greiðslum opinberra gjalda með því að flytja eða færa eignir úr sinni vörslu í hendur öðrum. Sambærileg heimild var sett í lög um tekjuskatt á árinu 2010.

Hinn 17. mars náðist samkomulag helstu veiðipjóða annarra en Rússa um veiðar úr úthafskarfastofninum á Reykjanesi eftir margra ára viðræður. Stefnt er að því að veiðar verði samkvæmt ráðgjöf og að hlutur Íslendinga verði 31%.

Hinn 22. mars gaf forsætisráðherra út siðareglur fyrir ráðherra ríkisstjórnarinnar. Í reglunum er meðal annars fjallað um hagsmunatengsl og hagsmunaárekstra, fjármál og launagreiðslur, háttsemi og framgöngu, samskipti ráðherra við starfslíð ráðuneytis og upplýsingagjöf til almennings.

Hinn 22. mars heimilaði Alþingi ríkisstjórninni að staðfesta tvær breytingar EES-nefndarinnar um breytingar á viðauka EES-samnings nr. XX (um umhverfismál, þskj. 1090 og 1091).

Hinn 25. mars var greint frá því að ráðgjafarnefnd Fjármálaeftirlitsins um hæfi stjórnarmanna hefði nú metið 47 stjórnarmenn fjármálafyrirtækja og váttryggingafélaga, þar af átta úr stjórnnum eignarhaldsfélaga. Niðurstaðan var sú að þekking, skilningur og viðhorf stjórnarmanna varðandi helstu efni sem tengjast verksviði þeirra var fullnægjandi í 35 tilvikum en ófullnægjandi í 12 tilvikum.

Hinn 25. mars birti Seðlabanki Íslands skýrslu um áætlun um afnám gjaldeyrishafta. Í skýrslunni er fjallað um reynslu af fyrri áætlun Seðlabankans og framvindu skilyrða sem þarf að uppfylla til þess að hægt sé að losa um höftin. Auk þess er tveimur megináföngum áætlunarinnar lýst ásamt einstökum skrefum fyrri áfangans. Niðurstaða skýrslunnar er sú að forsendur þess að byrja að losa varlega um nokkra þætti haftanna eru fyrir hendi, en meiri háttar skref verða hins vegar vart tekin fyrir en ríkissjóður hefur með lántöku sýnt fram á getu til þess að endurfjármagna erlend lán.

Hinn 28. mars samþykkti Alþingi að bæta ákvæði til bráðabirgða við lög nr. 44/1998, um húsnæðismál, sem heimilaði Íbúðalánasjóði að ákveðnum skilyrðum uppfylltum að færa fasteignaveðlán einstaklinga niður í 110% af verðmæti íbúðarhúsnæðis. Lagabreytingin er í samræmi við samkomulag ríkisstjórnarinnar við lánastofnanir og lífeyrisjóði frá 3. desember 2010. Kostnaður við niðurfærslu Íbúðalánasjóðs vegna þessara aðgerða er áætlaður 21,8 ma.kr.